

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

(ύλη Β' Λυκείου)

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες

Το παιδί που παρουσιάζει προβλήματα βιολογικής, ψυχολογικής ή κοινωνικής υφής εκδηλώνει ορισμένες ιδιομορφίες στη συμπεριφορά του και επομένως έχει ιδιαίτερες προσωπικές ανάγκες. Το ίδιο ισχύει και για την οικογένειά του. Γι' αυτό και απαιτείται να υποβοηθηθεί, ώστε να αναπτυχθεί ψυχικά, να ενταχθεί ομαλά στο κοινωνικό σύνολο και να διευρύνει την ικανότητά του για κίνηση, μάθηση και επικοινωνία. Σκοπός είναι, μέσω της κατάλληλης υποστήριξης, να διαμορφώσει σταδιακά υγιές αυτοσυναίσθημα, το οποίο απορρέει από την αυτογνωσία και την αυτοεκτίμηση.

Θα μπορούσε όμως να αναρωτηθεί κάποιος: είναι δυνατό να επιτευχθεί πλήρως ή μερικώς ο ψυχοπαιδαγωγικός αυτός σκοπός όταν τα άτομα αυτά δεν έχουν προσβάσεις στον κόσμο, γιατί δεν βλέπουν ή δεν ακούν ή δεν κινούνται ή δεν επικοινωνούν; Πώς λοιπόν θα δομήσουν έναν ολοκληρωμένο εσωτερικό και εξωτερικό κόσμο; Ένα τυφλό παιδί δομεί τον κόσμο του κυρίως με ηχητικές και απτικές εμπειρίες, ενώ ένα κωφό με οπτικές.

Είναι, επομένως, απαραίτητη η διαμόρφωση ειδικά επιλεγμένων και εξατομικευμένων προγραμμάτων αγωγής και θεραπείας. Απαιτούνται ειδικά καταρτισμένοι παιδαγωγοί και θεραπευτές καθώς και χώροι που να διαθέτουν άρτιο σύγχρονο εξοπλισμό. Επίσης, μέσα από τα «ειδικά επαγγελματικά σχολεία» προωθείται πιο οργανωμένα σήμερα η επαγγελματική τους ένταξη.

Συνήθως στην εποχή μας τα ανάπηρα ή δυσπροσάρμοστα άτομα απορρίπτονται από την ανταγωνιστική και καταναλωτική κοινωνία ως «αντιπαραγωγικά». Βαθμιαία όμως η θέση αυτή υποχωρεί, καθώς αναπτύσσεται η «ειδική επαγγελματική κατάρτιση» των ατόμων με αδυναμίες και ειδικές ανάγκες, η οποία επιτρέπει σε αυτούς τους ανθρώπους να αποκτήσουν δεξιότητες που τους καθιστούν χρήσιμους και παραγωγικούς.

Με την ειδική επαγγελματική εκπαίδευση επιχειρείται η κατάρτιση των ατόμων σε έναν επαγγελματικό τομέα και η μύησή τους στον χώρο της εργασίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο διανοίγεται ο δρόμος που οδηγεί στην επαγγελματική ένταξή τους, η οποία είναι ιδιαίτερα σημαντική για την επίτευξη της οριστικής κοινωνικής ενσωμάτωσης των ατόμων αυτών. Ενισχύεται έτσι η αυτοπραγμάτωση του ανθρώπου με ειδικές ανάγκες, καθώς αποκτά τη δυνατότητα να ανταποκρίνεται στις υλικές του ανάγκες και να μην επιβαρύνει συνεχώς τους άλλους. Επιπλέον, αισθάνεται χρήσιμος για την κοινωνία, τονώνεται μέσα του η αυτοπεποίθηση και το αίσθημα της ασφάλειας. Διαμορφώνονται ταυτόχρονα οι προϋποθέσεις για άνοιγμα στον έξω κόσμο, μέσα από τη δημιουργία σχέσεων με ανθρώπους του εργασιακού του περιβάλλοντος, αλλά και για βίωση του αισθήματος της αποδοχής/αναγνώρισης και όχι της απόρριψης/περιφρόνησης από τους συνανθρώπους του.

Στις σύγχρονες κοινωνίες, όμως, ο ανταγωνισμός και η αναζήτηση της επιτυχίας και των επιδόσεων θεωρούνται αξίες πιο διαδεδομένες από την ανάγκη, την αλληλεγγύη και την προσπάθεια. Γι' αυτό τα άτομα με ειδικές ανάγκες αισθάνονται αμήχανα ή «μειονεκτικά», περισσότερο λόγω του οίκτου ή της αρνητικής στάσης των άλλων παρά από την αναπηρία ή την αδυναμία τους.

Δυστυχώς, ακόμα και σήμερα, παρά την αλλαγή στην αντίληψη της κοινωνίας για τα άτομα αυτά, η στάση απέναντί τους είναι αρνητική ή απλώς επιφυλακτική. Στάση συγκατάβασης, ανοχής, ενίοτε και ενοχής. Δεν είναι ακόμα μία στάση ισότιμης αποδοχής και αγάπης. Στο υπόβαθρο της συμπεριφοράς αυτής συνωθούνται δυναμικά προλήψεις, δεισιδαιμονίες και παράλογοι φόβοι που προξενεί η θέα του «μη φυσιολογικού», του ακατανόητου.

Χρειάζεται, επομένως, εντατική και συστημική προσπάθεια ενημέρωσης και διαπαιδαγώγησης των ευρύτερων κοινωνικών ομάδων, ώστε να διαμορφώσουν θετικότερη στάση απέναντι σε αυτά τα άτομα. Τα πρόσωπα αυτά δεν χρειάζονται τον οίκτο μας, αλλά την αποδοχή, την αγάπη, την ευκαιρία να προσφέρουν στους άλλους, εντασσόμενα στη ζωή των λεγόμενων «φυσιολογικών ανθρώπων».

Μέσα στην ατμόσφαιρα της αγάπης, της αυτοθυσίας και της κατανόησης, είναι δυνατό να αντιμετωπιστεί κάθε περίπτωση «ιδιαίτερη». Με τον επικοινωνιακό αυτό τρόπο διανοίγεται ο δρόμος για το παραπέρα παιδαγωγικό και θεραπευτικό έργο. Η αγάπη, όμως, αυτή πρέπει να είναι γνήσια, ανυπόκριτη, αυθεντική. Η συμπεριφορά γονέων και παιδαγωγών να διακρίνεται από μια εξομολογητική στάση. Να «λέει»: «Πιστεύω κι ενδιαφέρομαι για σένα. Σε δέχομαι με αγάπη όπως είσαι, γιατί δεν υπάρχει τίποτε κακό ή άξιο ντροπής σ' εσένα. Ανοίγω την καρδιά μου σ' εσένα και δεν ζητώ τίποτα σε ανταπόδοση, ούτε αγάπη, ούτε ευγνωμοσύνη, ούτε εξάρτηση, ούτε σεβασμό. Σε αγαπώ για ό,τι είσαι».

Γ. Σ. Κρουσταλάκης, *Παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες*, 2005
(διασκευή αποσπασμάτων)

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. **«Συνήθως στην εποχή μας τα ανάπηρα ή δυσπροσάρμοστα άτομα ... παρά από την αναπηρία ή την αδυναμία τους.»** (4η - 6η παράγραφος): Να αποδώσετε συνοπτικά σε μία παράγραφο 60 - 70 λέξεων τις θέσεις του συγγραφέα για τη στάση της κοινωνίας απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες στο παραπάνω απόσπασμα του κειμένου.

20 μονάδες

2. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε με βάση το κείμενο, τις παρακάτω περιόδους λόγου, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο, τη λέξη Σωστό ή Λάθος (χωρίς αναφορά σε χωρία του κειμένου):

α) Η ανάπτυξη υγιούς αυτοσυναισθήματος στα παιδιά με βιολογικά, ψυχολογικά ή κοινωνικά προβλήματα εξαρτάται πρωτίστως από τη βελτίωση των κινητικών, μαθησιακών και επικοινωνιακών τους ικανοτήτων.

β) Η «ειδική επαγγελματική κατάρτιση» των ατόμων με αδυναμίες και ειδικές ανάγκες είναι δύσκολο να πραγματοποιηθεί λόγω του ανταγωνιστικού και καταναλωτικού προτύπου της κοινωνίας μας.

γ) Η επαγγελματική ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες αποτελεί αυτοσκοπό, καθώς η κύρια αξία της έγκειται στην οικονομική τους ανεξαρτησία.

δ) Η σύγχρονη κοινωνία αποδέχεται όλο και περισσότερο τα άτομα με ειδικές ανάγκες, γιατί πιστεύει στην αξία της αλληλεγγύης.

ε) Είναι αναγκαία η περαιτέρω ενημέρωση και διαπαιδαγώγηση της κοινωνίας, ώστε να αποδεχτεί ισότιμα τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

15 μονάδες

3. **«Δυστυχώς, ακόμα και σήμερα ... του ακατανόητου.»** (7η παράγραφος): Ποια είναι η πρόθεση του συγγραφέα στην παραπάνω παράγραφο; (μονάδες 4) Να αναφέρετε δύο γλωσσικές επιλογές που την επιβεβαιώνουν καταγράφοντας τα αντίστοιχα χωρία (μονάδες 2) και να αιτιολογήσετε την επιλογή σας. (μονάδες 4)

10 μονάδες

4. α. «Με την ειδική επαγγελματική εκπαίδευση ... από τους συνανθρώπους του.» (5η παράγραφος): Να αναγνωρίσετε δύο τρόπους ανάπτυξης της συγκεκριμένης παραγράφου (μονάδες 4) και να αναφέρετε τη λειτουργία τους επισημαίνοντας ταυτόχρονα την πρόθεση του συντάκτη. (μονάδες 4)

8 μονάδες

- β. Τι επιδιώκει ο συγγραφέας με τη χρήση των ερωτημάτων στη 2η παράγραφο (μονάδες 4) και του ευθύ λόγου στην 9η παράγραφο; (μονάδες 3)

7 μονάδες

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Σε άρθρο 300 - 350 λέξεων που θα αναρτήσετε στο ιστολόγιο του σχολείου σας, να αναφέρετε:

- α. τους λόγους που οδηγούν αρκετούς νέους σε απαξιωτικές συμπεριφορές απέναντι σε άτομα με ειδικές ανάγκες και
- β. τη στάση που οφείλουν να τηρούν οι νέοι άνθρωποι απέναντι στους συνανθρώπους τους με ειδικές ανάγκες.

40 μονάδες